

เทศน์เช้า วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาฝึกข้อวัตรต้องทำ เหรียญมี ๒ ด้านนะ ดีและชั่ว เราดูหัวใจเราสิ เราเอาชนะใจเราได้ไหม เวลาปฏิบัติ เราปฏิบัติเพื่ออะไรกัน ถ้าเราปฏิบัติ เราปฏิบัติเพื่อเอาชนะตัวเอง เวลาเรามองสังคมไป สังคมมองสิ เราทุกข์กับสังคม เราสู้แล้วชมเราก็มี ดีเราก็มี เหรียญมี ๒ ด้านทั้งหมดนะ ในใจของเราก็มี ในใจของเรามีกิเลส แล้วธรรมะ ว่าธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม แล้วธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิมที่ไหน? ธรรมะอยู่มีอยู่โดยดั้งเดิมก็จิต ปฏิสนธิจิตใจ ปฏิสนธิที่เราเกิด นี่ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม

“ใจสัมผัสธรรมเท่านั้น” เวลาเราไปศึกษาธรรมกัน เราศึกษาด้วยอาการของใจ ด้วยเงา ด้วยสัญชาตญาณของมนุษย์ แต่พุทธะนะ ว่าพุทธะมีอยู่แล้ว พอบอกพุทธะมีอยู่แล้ว ทุกอย่างมีอยู่แล้ว อยู่เฉยๆ ไม่ต้องเป็นพุทธะเอง...มันเป็นไปได้หรอก! ถ้ามันเป็นพุทธะเองนะ สมัยพุทธกาลนะ มันมีลัทธิหนึ่งเสพสุขเต็มที่เลยนะ ๕๐๐ ชาติ ถึงที่สุดแห่งทุกข์...มันเป็นไปได้หรอก เดียวนี้เสพขนาดไหน

ดูเด็ก ถ้าเราเป็นพ่อแม่ของเด็ก ถ้าเราต้องการให้เด็กเราเป็นคนดี เราจะปล่อยให้เด็กเราเอาแต่ใจตัวเองได้ไหม พ่อแม่ของเด็กต้องการให้เด็กเป็นคนดี พ่อแม่ต้องพยายามบังคับเด็ก สอนเด็ก ให้เด็กรู้จักคิดกับชั่ว รู้จักถูกหรือผิด ถ้ารู้จักถูกหรือผิด คูสิ จิตมันจะคุมตัวมันเอง เห็นไหม พ่อแม่ที่ดีจะรักษาลูก จะสอนลูกให้ยืนในสังคมได้

พ่อแม่ที่รักลูกจนเกินไป ปล่อยลูกจนเกินไป มันมีนะ การ์ตูนเขียนบ่อยมากเลย เวลาลูกติดลูก พ่อแม่ไปเยี่ยมนะ กัดหูเลย กัดเพราะอะไรรู้ไหม เอ้า.. เมื่อก่อนลักเอาของมาให้ แม่ก็ว่าของดีๆ ทุกอย่างเลย พอติดลูกขึ้นมา ดีที่ไหนล่ะ ดีติดลูก เพราะพ่อแม่ส่งเสริมไง พ่อแม่ไม่เข้าใจ ลูกก็เห็นพ่อแม่ว่าดีก็ว่าดี ก็ทำกันไป ถึงสุดท้ายอย่างไรมันก็ไม่ดี แล้วเยี่ยมขึ้นมา เพราะ

อะไร เพราะปล่อย นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันปล่อยแล้วมันเป็นความดีได้ ถ้ามันมีอยู่แล้วเป็นความดีได้ คนมันต้องเป็นความดีไปหมดแล้ว มันเป็นไปไม่ได้ มันต้องมีการบังคับกัน มันต้องมีการตั้งสติกัน มันต้องมีการต่อสู้กัน

การกระทำ ทุกคนจะอุทธรณ์ตลอด “ทำดีไม่ได้ดี.. ทำดีไม่ได้ดี..” แล้วความดีของเราเป็นความดีของกิเลสนะ ความดีของเราต้องการสุขสบาย ความดีของเราต้องการนอนอยู่เฉยๆ แล้วมีทรัพย์สมบัติมหาศาลเลย แต่ความดีของศาสนาไม่เป็นอย่างนั้น ความเพียรชอบ วิริยะอุตสาหะนะ ความเพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะอุตสาหะ แล้วพวกเรา ชาวพุทธเรา พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง ทุกคนเกิดมาก็จะนอนตีแปดเลย ไม่ทำอะไรเลย พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง นี่ความเห็นของโลก ความเห็นของโลกเห็นผิดๆ ทั้งนั้น

ถ้าความเห็นของธรรมนะ พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง แต่การปล่อยวางนั้น “โมฆราช เรืองมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาอนัตตานุทิลลิต” ให้คนที่รู้ว่าว่างนะ ไม่ใช่มองดูว่าเป็นความว่างแล้วไม่รู้มันจะจบที่ไหน มันไม่จบหรอก ถ้ารู้ว่าเป็นความว่าง อากาสมันก็ว่าง จักรวาลนี้มันก็ว่างหมดนะ อวกาศ คูตี คุณดวงความมันอยู่ในจักรวาล มันมีอะไร อากาสมันว่างหมด ความว่างอย่างนี้ มันเป็นความว่างสิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความรู้สึก

แต่ความว่างของศาสนา ความว่างของพระโศดาบัน ความว่างของพระสัทธาคามี ความว่างของพระอนาคามี ความว่างของพระอรหันต์.. พระโศดาบันกับพระสัทธาคามีว่างต่างกันอย่างไร ว่างของพระสัทธาคามีกับพระอนาคามีว่างต่างกันอย่างไร ว่างของอนาคามีกับว่างของพระอรหันต์มันต่างกันอย่างไร มันมีขอบเขตขนาดไหน มันมีความรู้สึกอย่างไร ขอบเขตอันนั้น บ้างทั้งนั้นนะ ขอบเขตตรงไหนมันว่าง มันว่างจากหัวใจ

พระโศดาบันก็ส่วนพระโศดาบันด้วยกัน อำนาจวาสนาพระโศดาบันก็ไม่เท่ากัน พระสัทธาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์.. พระอรหันต์ เอตทัคคะ ๘๐ องค์ ไม่เหมือนกัน ถ้าเหมือนกัน ทำไมพระพุทธเจ้าตั้งเอตทัคคะ ๘๐ องค์ มันไม่เหมือนกันด้วยอำนาจวาสนาบารมี แต่มันเหมือนกันด้วยอริยสัจ มันเหมือนกันด้วยสัจจะความจริง นิพพานสิ้นสุดแห่งทุกข์เหมือนกัน อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจจิงสูติ.. อาสวะสิ้นไป จิตเป็นผู้วิมุตติ.. เราก็ก้าวใจกันนะ เอ้อ.. จะเข้านิพพานอย่างไร? เข้านิพพานไม่ได้! ถ้าเข้าไปในนิพพานก็ไปขวางนิพพานอยู่นั่นไง ใครจะเข้า

ไปนิพพาน? นิพพานเข้าไม่ได้ แต่นิพพานเป็นได้ จิตเป็นนิพพาน จิตไม่ได้เข้าไปนิพพาน ถ้าจิต
เข้านิพพาน

นี่กลัวใจ เป็นโรคกลัวกัน กลัวว่าทำว่าเราจะไม่รู้จะไม่ได้ พอทำ เราต้องรู้ ต้องเห็น ต้อง
เก่งไปหมดเลยนะ ความเก่งนั่นคือทวิภูมิมานะ มันต้องทำลายทิ้งความรู้ของเราทั้งหมด แล้ว
ทำลายความเก่ง ทำลายทุกอย่างหมดเลย แล้วมันรู้โดยวิมุตติ รู้โดยวิมุตติรู้ได้อย่างไร ไม่ใช่เข้า
นิพพาน...เราเป็นนิพพาน! ตัวจิต อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจจิงสูติ.. ตัวจิตเป็น พอตัวจิตขึ้นเป็นแล้ว
นิพพานอยู่ที่ไหน ขอบเขตมันอยู่ที่ไหน ขอบเขตของนิพพานมันอยู่ที่ไหน สิ่งที่มีอยู่...ใช่ มันมี
อยู่ในหัวใจ มันมีอยู่แน่นอน ปฏิสนธิจิต จิตเดิมแท้ที่ส่องใสปฏิสนธิ จิตเดิมแท้คือปฏิสนธิจิต ใน
ปัจจุบันของเราคือการของจิต ไม่ใช่ปฏิสนธิจิต เพราะมันรู้โดยตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้วก็ใจ ใจ
ปกครองด้วยอวิชา ปกครองไว้ สื่อสารกันด้วยสามัญสำนึก สื่อสารด้วยการสื่อสาร

แต่ถ้าปัญญาเกิดจากจิต มันสงบเข้ามาทั้งหมดเลย แล้วมันเกิดขึ้นมา ภาวนามยปัญญาเกิด
จากจิต ไม่ใช่เกิดจากสมอง เกิดจากสัญชาตญาณ คนเรา เด็ก คูสิ เวลาเมื่ออุบัติเหตุมันจะหลบภัย
ตามธรรมชาติของมัน แล้วเวลากิเลสมันเกิดจากใจ ทำไมมันไม่หลบภัยล่ะ ทำไมมันหลบภัย
ไม่ได้ล่ะ เพราะมันอวิชาใจ ไม่รู้ว่าภัย แต่รู้กระทบ อวิชาคือรู้ที่อยู่ แต่รู้โดยไม่มีปัญญา ความรู้
ไม่มีปัญญา แต่เวลามรรคญาณเกิดขึ้นมา เกิดความมัชฌัตถ์ จิตคงที่ จิตว่าง จิตปล่อยวางหมด เกิด
มัชฌัตถ์ เกิดมรรคญาณ เกิดการทำลายกัน เกิดทำลายกันบนภวาสวะ-บนภพ-บนหัวใจนั้น บน
หัวใจมีการทำลายกัน ทำลายกันด้วยอย่างไร สิ่งที่ทำลายกัน อะไรไปทำลายมัน? สิ่งที่ทำลาย มัน
ทำลายมาตั้งแต่เริ่มต้นมาก่อน มันทำลายตั้งแต่ตั้งกายทวิภูมิจิต ความเห็นผิด ทำลายอุปาทานเข้ามา
ก่อน ทำลายกามราคะเข้ามาก่อน ทำลายเป็นชั้นๆ เข้ามา จนถึงตัวมัน ตัวภวาสวะ ตัวภพ ตัว
อวิชา ตัวพื้นฐาน ตัวฐานของความคิด

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส” ใส่องใสๆ นี่แหละคือตัวอวิชา แล้วถ้าเป็นอวิชามันส่งออกมา
เป็นมัชฌัตถ์ได้อย่างไร มันเข้าไปตัวมันเองได้อย่างไร ถ้ามันหดเข้ามาตัวมันเอง มันเป็นมัชฌัตถ์
ในตัวมันเอง อาสเวหิ จิตตานิ.. ตัวภพ ตัวจิต ตัวมัชฌัตถ์ ตัวกลับมาที่ตัวมัน สิ่งในตัวมัน ปฏิสนธิ
จิตมันอยู่ที่นี้ เราไม่เคยเห็นปฏิสนธิจิตกัน จิตรวมใหญ่ รวมใหญ่ได้ ๒ วิธี รวมใหญ่โดยสมาธิ
กับรวมใหญ่กลับมาเป็นสมาธิ รวมใหญ่นี้เวลามันรวมเข้ามาแล้วมันถอดถอนกิเลสเข้ามา การ
รวมใหญ่ การจิตที่มันพัฒนา พัฒนาการของมัน จิตเวลาชำระกิเลส การชำระกิเลส มันชำระเป็น

ชั้นเป็นตอนของมันเข้ามาณะ ถ้าไม่มีการชำระกิเลส จะพูดได้อย่างไร ถ้าไม่มีใครรู้ พูดไม่ได้ คนไม่รู้ไม่เห็นพูดไม่ได้ เรียนมาจนเป็นจะร้อยประโยค ก็ร้อยประโยคก็พูดไม่ได้

สิ่งที่พูดไม่ได้ มันพูดตามวิชาการ วิชาการมันเป็นไปได้ เพราะมันไม่มีการฝึกฝน ไม่มีการเป็นไปของหัวใจ พอมันเป็นไปของหัวใจมันถอนขึ้นมา เวลากิเลสขาด ตั้งแขนขาด มันตัดแขนอย่างไร แล้วแขนอะไรมันขาดออกไป เวลาแขนขาดไปนะ มันขาด มีหนัง มีเนื้อ มีกระดูก มันขาดแล้วเส้นเอ็น ไม่ใช่ขาดห้อยร่องแรงอย่างไร ขาดห้อยร่องแรงมันก็ไม่ขาด ถ้ามันขาด มันขาดอย่างไร กิเลสขาดอย่างไร ถ้ามันขาดนะ สังโยชน์ขาดออกไปอย่างไร ถ้าสังโยชน์ขาดออกไป นี่พระปฏิบัติ นี่พระป่าเขาเคารพบูชากันตรงนี้ไง เคารพบูชากันโดยคุณธรรมในหัวใจ อาวุโส-กันเต็มันธรรมชาติ เคารพธรรมวินัย เราเป็นชาวไทยเราต้องเคารพกฎหมายไทย เราเป็นชาวพุทธ ธรรมและวินัย ศาสนบุตรพุทธชินนโรส ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเรา ในเมื่อเราเคารพศาสดา เราก็เคารพอาวุโส-กันเต็มันโดยกฎหมาย โดยกฎหมายก็โดยธรรมวินัย แต่เคารพธรรมวินัย เคารพโดยกฎหมาย นี่สมมุติบัญญัติ

แต่เวลาจิตถ้าเป็นวิมุตติ พ้นจากสมมุติบัญญัติไป สิ่งทีสมมุติบัญญัติ นี่ปาปมุต พ้นไป เพราะพ้นไป เพราะพ้นเป็นวิมุตติ มันเหมือนเราทำความผิดโดยไม่มีเจตนา คนมีกรรมนะ กรรมของคนนี่มันมี ถึงเวลามันเป็นไปได้โดยกรรม “ธรรมะจัดสรร” มันเป็นไปได้โดยธรรมชาติของมัน ถึงที่สุดแล้วเป็นไปได้ตามกรรม “สัตว์โลกเป็นไปได้ตามกรรม” เราจะฝืนกรรมนั้นไม่ได้ ฝืนกรรมการกระทำเป็นวิบาก ฝืนไม่ได้ แต่ฝืนหัวใจได้! ฝืนหัวใจโดยมรรคญาณนะ ถ้าจิต เวลากิเลสมันขาดไปแล้ว

คูสิ พระโมคคัลลานะ เขาจะมาฆ่าพระโมคคัลลานะเพราะอะไร เพราะมันเป็นเรื่องกรรมเก่า เพราะว่าเคยฆ่าแม่ไว้ แต่ด้วยบุญญาธิการปรารณาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย-เบื้องขวา ต้องสร้างบุญญาธิการมา ถึงที่สุดนะถึงมาเกิดเป็นพระโมคคัลลานะ แล้วสำเร็จเป็นอัครสาวก เป็นพระอรหันต์ด้วย เวลาปัจจุบันธรรม กรรมในปัจจุบันนั้น คือว่าลัทธิต่างๆ เขาต้องการทำลายศาสนา เพราะมันมีการแข่งขันกัน จะทำลายศาสนาพุทธต้องทำลายพระโมคคัลลานะก่อน พระโมคคัลลานะเป็นผู้ที่มีฤทธิ์ พอมิฤทธิ์ขึ้นมา จะไปจักรวาลต่างๆ ไปกามภพต่างๆ รูปภพ อรูปภพ วัฏฏะ ๓ แล้วเอามายืนยัน พระพุทธเจ้ามายืนยันว่า “อูๆ” ต้องฆ่าโมคคัลลานะก่อน ไปฆ่าถึง ๓ หนนะ เหาะหนี นี่ไง เวลาเหาะหนีไป เหาะหนีเหมือนเหาะได้ เพราะรู้ที่อยู่ เพราะมีฤทธิ์มีเดช

แต่พอพิจารณาของตัวเอง กรรมมันมาถึง กรรมเก่ามันมาถึง อยู่ให้เขาทุบจนแหลกเลย พอแหลกขึ้นมา ถ้าพวกเรา พอเจ็บปวดแล้วจิตใจมันหวั่นไหว แม้แต่อารมณ์กระทบเรายังคุมจิตเราไม่ได้เลย เพราะมันเจ็บปวด เขาทุบจนตายแล้ว ทำไมจิตไม่หวั่นไหวล่ะ เพราะเป็นพระอรหันต์ ฤทธิ์นั้นรวมร่างกายนั้นขึ้นมาเป็นปกติ เหาะไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน พอลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอจงพิจารณาตามความเหมาะสมของเธอ” แล้วเหาะกลับมาที่เก่า คลายฤทธิ์ออก มันก็แหลกเหมือนเดิม ความแหลกเหมือนเดิม นี่สอุปาทิเสสนิพพาน คือร่างกายกับความคิด ความคิด-ร่างกายเป็นเศษส่วน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ “สอุปาทิเสสนิพพาน” พอสลัดทิ้ง “อนุสอุปาทิเสสนิพพาน” พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่กับพระอรหันต์ที่ตายไปแล้ว มีค่าเท่ากัน เวลากิเลสขาดนะขาดตอนนั้น กิเลสมันขาดปั๊บ มันไม่มีทั้งการเกิดและการตาย การเกิดและการตายเป็นสมมุติทั้งหมด

สมมุติว่าจิตมันยังเป็นสมมุติ “จิตเดิมแท้ที่ส่องใสๆ” ถ้าพูดถึงพระอนาคามีที่ยังไม่ถึงพระอรหันต์...หลง! หลงว่าความส่องใสนี้ ความสว่าง ความว่าง ตายเดี๋ยวนี้เกิดเป็นพรหมเดี๋ยวนี้ เพราะมีภพ เพราะมีตัวจิต แต่ถ้ามันทำลายแล้ว มันไม่มีตัวจิตแล้ว มันจะไปเกิดที่ไหน นี่การเกิดถึงหลอกกัน พระอนาคามียังไม่เข้าใจเรื่องการเกิดและการตายถึงที่สุด พระอนาคามียังไม่เข้าใจ เพราะพระอนาคามีไปคาอยู่ที่ภพนั้น แต่ถ้าที่สิ้นสุดกระบวนการของมันนะ ทำลายภพ มันแทรกเข้ามาถึงตัวจิตเท่านั้น แล้วทำลายตัวมันเองแล้ว พอทำลายตัวมันเองแล้วมันจะไปเกิดที่ไหน มันไม่มีอะไรเกิด การเกิดและการตายเป็นของหลอก ของหลอกพระอรหันต์ แต่เป็นของจริงของเรา ของจริงเพราะมันจริงตามสมมุติ จริงตามวิญญูะ จริงตามเวรตามกรรม

มีเวรกรรมก็ยังมีเวียนตายเวียนเกิดไปตามเวรตามกรรมนั้น ถ้าเวียนตายเวียนเกิดตามกรรมนั้น มันเวียนไป กรรมดี พาไป-ส่งไปที่ดี กรรมทำแต่ความชั่ว ทำกรรมมีแต่ความทุกข์ กรรมดี ความดีก็ส่งเสริมไป มันต้องมีต่อไป แต่ถ้ามันไม่ถึงที่สุดมันก็หมุนของมันไป แต่ถ้าถึงความเป็นจริงของมัน สิ้นสุดได้ด้วยความจริง แล้วสิ้นสุดอย่างไร? ถ้าสิ้นสุด นี่ตรัสรู้เองโดยชอบ ถ้าเป็นความเห็นของเรา...ไม่ชอบ! ชอบตามกิเลสไง ว่าง.. ว่าง.. ว่าง.. กิเลสมันชอบ! แต่ธรรมะไม่ชอบ! ธรรมะไม่ชอบ เป็นตามความเป็นจริงไม่ได้ ถ้าตรัสรู้เองโดยชอบ ธรรมะโดยชอบ ความชอบต้องทำลายมันต้องสิ้น

ความชอบ ชอบเป็นที่ไหน ความชอบเป็นที่ใจ เพราะเป็นที่ภพ เป็นที่ตัวใจ ตัวใจอันนั้น มันเป็นความจริงแล้ว มันจะแปรปรวนไม่ได้ อฐานะที่มันจะเปลี่ยนแปลง มันเป็นอฐานะ กุปป ธรรม-อกุปปธรรม กุปปธรรม สัพเพ ฐัมมา อนัตตา...ใช่ สัพเพ ฐัมมา อนัตตา สภาวธรรมเป็น อนัตตา แต่ผลของอนัตตา ผลของการกระทำที่มันถึงอนัตตามันสิ้นกระบวนการของอัตตาและ อนัตตา นั้นถึงนิพพาน มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อรหัตตมรรค อรหัตตผล เวลามันสัมปยุตเข้าไป วิปยุตคลายตัวออกมา มันยังมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงอยู่ อรหัตตมรรค อรหัตตผล สิ้นสุด แล้ว มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อรหัตตผล นียถาภูตัง เกิดญาณทัสนะ ยถาภูตังทำลายหมดแล้ว ความรู้ว่าทำลายแล้ว สิ่งทีหลุดออกไป สิ้นกระบวนการของมัน พ้นออกไป แต่มีอยู่ ความเป็นอยู่ มันพูดได้ คนที่รู้จริงทำจริงถึงพูดได้ คนไม่รู้จริงนะ สิ่งทีกระบวนการ ถ้าไม่เป็นความจริง มันไม่ ออกมาอย่างนี้หรือ ออกมาอย่างนี้ไม่ได้

ถึงว่ามันหันของโลก ให้มันหันกันไป...ไม่เกี่ยว ของโลกเขา แต่ถ้ากระบวนการของเรา นะ กระบวนการของศาสนา ถ้าศาสนายังสะเปะสะปะ ศาสนายังคลอนแคลน ศาสนายังไม่มีความมั่นคง มันก็เป็นอย่างนั้นนะ ธรรมะเลื่อมๆ มันเลื่อมจากหัวใจของมนุษย์ มันเลื่อมจากหัวใจที่เข้าไปสัมผัสมัน ถ้าใจของคนเข้าไปสัมผัสถึงความจริง มันมีความล่งเลงสงสัย มันมี อวิชา มันบังหูบังตาไว้ ตัวเองก็ว่าหันกันไปนะ เพราะเราไปตื่นใจ เรามีของจริง ถ้าที่ไหนมีของจริง มันจะมีของเทียมมาประกบ ถ้ามีของจริง เงิน คุณิ ถ้ามีเงิน เขาก็ใช้จ่าย มันก็จะมีการทำเงิน ปลอมมา เพื่อเขาจะเอาความสะดวกสบาย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นความจริงแล้วไม่ต้องโฆษณา ไม่ต้องหว่านไหว ไม่ต้องการสิ่งใดทั้งสิ้น มันถึงที่สุดมันเป็นของมันเอง

พระอรหันต์อยู่ในป่าในเขาก็มี ไม่ออกมาอยู่ เพราะอะไรรู้ไหม เพราะว่าความเห็นต่างนะ ความเห็นของธรรมกับความเห็นของโลกมันต่างกันนะ ความเห็นของธรรมมันเป็นของชั่วคราว ทั้งหมดละ เราอยู่ชั่วคราว เราจะไปจริงจังกับมันเราทุกข์ตายท่าเลย แต่ถ้าเราอยู่กับมัน.. น้ำบน ใบบัว เราอยู่กับเขา เราเกิดมีร่างกายและจิตใจนะ เราเกิดมา มีร่างกายและจิตใจ แล้วปฏิสนธิจิต มันเป็นจิตใจหรือเปล่า ปฏิสนธิจิต ตัวที่หมุนไปในวัฏฏะ แต่จิตใจของเรา จิตใจโดยสมมุติใน จิตใจโดยสื่อสาร คุณิ ภาษาสมมุติ ภาษาโลกแต่ละภาษามันก็แตกต่างกันไป นี่จึงตามสมมุติ

แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เราจึงตามสมมุติ “โลกนี่คือละคร” เราได้เกิดมาชาติหนึ่ง ละครนี้ เราจะจบอย่างไร เราจะเอาชีวิตของเราจบกระบวนการของชาตินี้อย่างไร ถ้ากระบวนการของ

ชาตินี้จบในสิ่งที่ดี จบแล้วจะไม่หมุนกลับมา แต่ถ้าไม่จบนะ “โลกนี้คือละคร” จะได้บทใหม่ต่อไปเรื่อยๆ จะมีบทใหม่ต่อไป จะเกิดอีก จะเป็นอีก จะปฏิเสธด้วยปาก จะปฏิเสธด้วยความคิด ปฏิเสธไปเถิด แต่สิ่งที่มีอยู่ เหตุปัจจัยมีอยู่ มันต้องเป็นไปตามธรรมชาติของมัน เป็นไปตามความจริง

ถ้าไม่มีกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะไม่มีกระบวนการการรู้อย่างนี้

“บุพเพนิวาสานุสติญาณ” อดีตชาติมันเป็นอย่างไร

“จุตูปปาตญาณ” ถ้าไม่สิ้นสุด มันจะไปเกิดอย่างไร

“อาสวักขยญาณ” มันทำลายหัวใจอย่างไร ทำลายจิต ทำลายหัวใจ ทำลายทั้งหมด ยิ่งทำลายยิ่งใสสะอาด ยิ่งทำลาย กระบวนการถึงจบสิ้น

ไม่มีการทำลายเลย “นิพพานๆ”...นิพพานมันชุกไว้ได้พรมนะ นิพพานของกิเลสไง มันไม่ใช่นิพพานความจริงหรอก นี่ตามความเป็นจริง ธรรมะเหนือโลก ธรรมะไม่ใช่ธรรมชาติ ธรรมชาติคือการเกิดและการตาย ชีวิตเราเป็นธรรมชาติ สุข-ทุกข์ก็เป็นธรรมชาติ เดี่ยวก็สุข-เดี่ยวก็ทุกข์มันหมุนเวียนอยู่ที่นี่ มันเป็นธรรมชาติไหม? ถ้าไม่ธรรมชาติ ปิดมัน อย่าให้มันเกิดสิ เวลาสุข-ทุกข์ ปิดให้มันอยู่ให้ได้...มันเป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้น แต่เพราะเราไปยึดมัน

แต่พอพระอรหันต์ พระอรหันต์หัวข้าวใหม่ พระอรหันต์บิณฑบาตทำไม พระอรหันต์ต้องทุกข์ ต้องไปหาหมอทำไม ก็มีอาการของมัน กระบวนการของมันมีอยู่โดยธรรมชาติของมัน แต่พระอรหันต์ไม่ทุกข์กับมัน รู้ตามความเป็นจริงแล้วทิ้งมันไว้ที่นั่น ไม่เกี่ยวกับ อยู่ด้วยกัน ไม่ใช่อันเดียวกัน

แต่เราอยู่ด้วยกันแล้วกอดมัน กอดแล้วกลัวจะไม่เป็นของเราไง เรียนก็กลัวจะไม่รู้ ปฏิบัติก็กลัวใจไม่รู้ เอ้า.. ก็ไอ้กลัวจะไม่รู้นั้นนะ มันจะไม่รู้อะไรเลย...ทิ้งมันให้หมด! แล้วมันจะรู้อะไร รู้ตามความเป็นจริง เอวัง